

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Аспірантура і докторантура

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ»**

III Всеукраїнська науково-практична конференція

- 1 -

ПОЛТАВА 2025

УДК 001.891:061.3(477)

Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених: *Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Полтава, 14-15 квітня 2025 р. Полтава, 2025. 532 с.

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань науки, освіти та технологій.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: агрономії; ветеринарної медицини; галузевого машинобудування; економіки; менеджменту; публічного управління та адміністрування; технології виробництва та переробки продукції тваринництва; інформаційних систем та технологій.

- 2 -

Матеріали викладено в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори та їх наукові керівники. Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Полтавського державного аграрного університету (<https://www.pdau.edu.ua/news/kruglyy-stil-aktualni-putannya-vyshchoyi-osvity-dosvid-problemy-innovaciyi>) у розділі «Аспірантура», «Події», а також у репозитарії ПДАУ (<https://dspace.pdau.edu.ua/home>).

© Автори, 2025

© Аспірантура і докторантура, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

Кириченко Юлія, здобувач вищої освіти СВО «Бакалавр»
Логвиненко Вадим, асистент, аспірант
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА ПОШИРЕННЯ ТА ШКОДОЧИННІСТЬ ШКІДНИКІВ ГОРОХУ

Кліматичні зміни, які спостерігаються у світі протягом останніх десятиліть, суттєво впливають на сільське господарство, зокрема на вирощування зернобобових культур. Одним із важливих наслідків цих змін є збільшення чисельності та ареалу поширення шкідників гороху, що призводить до значних втрат урожаю. Глобальне потепління, зміни у розподілі опадів, підвищення вологості та екстремальні погодні явища створюють сприятливі умови для розвитку комах-шкідників, спричиняючи зростання їхньої активності та підвищення шкодочинності. В умовах потепління багато шкідників, що раніше мешкали переважно в південних регіонах, починають активно просуватися на північ. Це призводить до збільшення чисельності таких небезпечних комах для урожаю гороха, таких як: горохова зернівка, горохова плодожерка та горохова попелиця. Вони адаптуються до нових умов та починають завдавати. Шкідники гороху завдають значної шкоди як у період вегетації рослини, так і під час зберігання врожаю. Вони можуть знижувати врожайність, погіршувати якість зерна та сприяти розвитку хвороб [1].

Основні негативні наслідки ураження гороху шкідниками включають:

1. Зниження врожайності - шкідники, пошкоджуючи листя, стебла, квіти та стручки, уповільнюють ріст рослин, що призводить до зменшення кількості та якості врожаю;
2. Деформація та пошкодження стручків і зерна - горохова зернівка відкладає яйця на стручках, а її личинки проникають всередину зерен, пошкоджуючи їхню структуру. Це не лише зменшує врожай, а й робить зерно непридатним для споживання або висіву;
3. Розвиток грибкових і бактеріальних хвороб - механічні пошкодження, які завдають шкідники, створюють вхідні ворота для інфекцій. Наприклад, пошкодження коренів личинками бульбочкового довгоносика сприяє розвитку кореневих гнилей, що додатково посилює втрати врожаю;
4. Погіршення якості насіння - пошкоджене зерно втрачає схожість і харчову цінність. Уражені шкідниками насінини мають понижено енергію проростання, що негативно впливає на майбутні посіви;
5. Зменшення стійкості рослин до несприятливих умов - ослаблені шкідниками рослини стають менш стійкими до посухи, перепадів температур і хвороб. Це може спричинити нерівномірне дозрівання або навіть загибель значної частини врожаю. Швидке зростання чисельності комах-шкідників та збільшення кількості їхніх поколінь призводять до швидшої адаптації до пестицидів. З часом це ускладнює боротьбу з ними, оскільки раніше ефективні препарати можуть втрачати свою дію. Як наслідок, доводиться застосовувати

нові формули засобів захисту або комбінувати різні методи боротьби, що підвищує собівартість вирощування культури. Кліматичні фактори також впливають на чисельність корисних комах, які є природними ворогами шкідників. Наприклад: паразитичні оси, хижі жуки та інші ентомофаги можуть страждати від зміни температурного режиму та вологості, що призводить до зниження їхньої ефективності у боротьбі з шкідниками. Це ще більше посилює проблему, оскільки природне регулювання чисельності шкідливих комах стає менш ефективним[2,3].

Щоб мінімізувати наслідки змін клімату та зменшити шкодочинність комах, необхідно впроваджувати комплексні заходи: 1. Селекція та використання стійких сортів гороху, вони здатні краще протистояти шкідникам; 2. Дотримання агротехнічних методів, таких як: правильна сівозміна, глибока обробка ґрунту та використання біологічних засобів боротьби; 3. Моніторинг популяцій шкідників із застосуванням сучасних прогнозних моделей для вчасного виявлення загроз; 4. Застосування інтегрованого захисту рослин, що поєднує біологічні, механічні та хімічні методи контролю чисельності шкідників.

Таким чином, зміни клімату мають значний вплив на агроєкосистеми, зокрема на поширення та шкодочинність шкідників гороху. У зв'язку з цим, забезпечення стабільного виробництва цієї культури в майбутньому вимагатиме переходу від традиційних методів до більш адаптивних та інноваційних підходів [2,3,4].

Перспективні стратегії повинні включати: розробку та використання прогнозних моделей, які дозволять передбачати спалахи чисельності шкідників та своєчасно вживати заходів для їхнього контролю. Це дозволить зменшити залежність від хімічних засобів захисту та підвищити стабільність врожаїв, здатних ефективно функціонувати в умовах змінених температурних режимів та вологості з метою створення менш сприятливих умов для розвитку та розмноження шкідників, що забезпечують оптимізацію використання ресурсів та мінімізацію негативного впливу на довкілля.

Реалізація зазначених напрямків є запорукою стабільного виробництва гороху та мінімізації негативних наслідків, зумовлених шкідниками, в умовах мінливого клімату.

Список використаних джерел:

1. Оцінка поширення і розвитку хвороб гороху за різних абіотичних факторів URL: https://tnv-agro.ksauniv.ks.ua/archives/122_2021/8.pdf?utm_source
2. Гуральчук Ж. З. Вплив кліматичних змін на бур'янову рослинність та ефективність дії гербіцидів URL: https://frg.org.ua/uk/2022/387-403N5V54.htm?utm_source
3. Майданович Н. Про вплив кліматичних змін на агроферу України https://www.ndipvt.com.ua/zbirnyk_2020_v2_15.html
4. Особливості росту і розвитку рослин гороху овочевого залежно від біологічного фактору в умовах зміни клімату URL: https://journals.pdu.khmelnitskiy.ua/index.php/podilian_bulletin/article/view/399?utm_source

Єремко Людмила, Руденок Олександр, Святецький Валентин Роль мікроорганізмів у забезпеченні рослин зернобобових культур основними елементами мінерального живлення.....	35
Кириченко Юлія, Логвиненко Вадим Акацієва вогнівка: сучасні методи боротьби.....	38
Кириченко Юлія, Логвиненко Вадим Вплив кліматичних змін на поширення та шкодочинність шкідників гороху.....	40
Копелець Богдан. Науковий керівник – Кулик Максим Вплив системи підживлення на врожайність пшениці озимої.....	42
Кривобок Володимир, Борисенко Юлія Науковий керівник – Сахно Тамара Вибір технології передпосівної обробки зернових колосових культур....	45
Лавріненко Ігор, Лісовий Віталій Науковий керівник – Поспелов Сергій Вплив обробітку ґрунту та режимів зрошення на продуктивність кукурудзи на зерно.....	49 513
Лапенюк Роман, Березовський Костянтин Науковий керівник – Сахно Тамара УФ-С випромінювання як фізичний праймінг та еліситор: перспективи для підвищення стійкості колосових культур.....	52
Лисак Владислав. Науковий керівник – Філоненко Сергій Особливості формування продуктивності буряків цукрових за оптимізації їх мікроелементного живлення.....	55
Логвиненко Вадим, Голтвяниця Тарас Науковий керівник – Писаренко Віктор Концепція захисту плодівих культур від лускокрилих шкідників.....	59
Логвиненко Вадим, Штепа Артем Шкідники сої в умовах органічного вирощування: особливості та стратегії захисту.....	62
Мулєр Михайло. Науковий керівник - Горб Олег Проблема збереження запилювачів в агроценозах багаторічних бобових культур.....	65

